

Mr. Radomir Životić

Beograd

BIBLIOGRAFIJA KNJIG ZA OTROKE

Ta pregled s kratkimi anotacijami zajema mladinska dela avtorjev iz južnoslovanskih književnosti v določenem izboru (samo, kar sodi v literaturo, slikanice in podobne izdaje so izpuščene), ki so izšla na področju SR Srbije v letih 1974 in 1975. Pregled ni dokončen in se bo nadaljeval v naslednjih številkah. Avtor namerava zajeti tudi izdaje v SR Bosni in Hercegovini, tokrat je upošteval le dve deli.

Alečković Mira: Zvezdane balade i izabrane pesme. Beograd, Export-Press 1975.

Knjiga prinaša izbor že objavljenih pesmi. To so pesmi s tematiko vojne in revolucije, o herojstvu otrok, njihovi požrtvovalnosti, ljubezni do partizanov in do domovine, potem s tematiko o sodobnem otroku, njegovih nagnjenjih in podobno. Čeprav sta zastopani dve tematski območji, tvorita vendar določeno celoto: selekcija zagotavlja umetniško izenačenost in kaže na motivno in tematsko raznoličnost. Uvod je napisal Branko Ćopić, spremno besedo pa Desanka Maksimović.

Antić Miroslav: Živeli prekosutra. Ilustr. Jovan Lukić. Novi Sad, Zmajeve dečje igre i Radnički univerzitet »Radivoj Čirpanov« 1974. /Cir./

Knjiga vsebuje 28 pesmi za mlajše otroke. Pesmi so raznovrstne, z zanimivo tematiko, napisane v svobodnem verzu.

Antić Miroslav: Plavi čuperak. Ilustr. Dušan Ristić. Beograd, Nolit 1974. /Cir./

Zbirka vsebuje 23 pesmi za otroke. Raznovrstna in zanimiva tematika ustreza sodobnim otrokom.

Cvetković Petar: Osam kratkih spavanja i druge priče. Ilustr. Slobodan Milić. Beograd, Nolit 1974. /Cir./

V teh kratkih zgodbah se nenavadno in napeto pripoveduje o navadnih, vsakdanjih stvarih in dogodkih pa tudi o tem, kar razgibava otroško domišljijo: o slonu, pticah, strašilu in podobno. Zgodbe so razporejene v dva ciklusa: *Osam slatkih spanjanja* in *Ogledalo*.

Čudić Predrag: Jesen u cirkusu. Ilustr. Dušan Gavela. Beograd, »Vuk Karadžić« 1975. /Cir./

Pesmi za mlajše otroke. Razporejene so v cikluse: *Jesen u cirkusu*, *Jesenje pismo*, *Pitali zverinjak*, *U cirkusu*, *Filozofske pesme*, *Majstorske*. Na koncu je tudi neke vrste proza: *Mala crnooka-plavokosa pisma*.

Ćopić Branko: Mesečev gost. Ilustr. Slobodan Milić. Beograd, Beogradski izdavačko-grafički zavod 1974. (Zlatna knjiga.)

Izbrane pesmi in pripovedi za otroke. Vsebujejo spomine na vojno otroštvo, na vojne dni in doživetja, ko so otroci postajali heroji. Napaja jih svojevrstni lirizem Branka Ćopića, prepojen s humorjem. Knjiga je izšla v okusno opremljeni zbirki Zlatna knjiga.

Đurišić Dušan: Baroni di Makaroni i knez de Majonez. Ilustr. Mladen Tunić. Zrenjanin, Ulaznica 1974. /Cir./

Dvajset humorističnih pesmi za mlajše otroke.

Fišer Đorđe: Kako rastu mame. 2. izd. Zrenjanin, Ulaznica 1974.

Knjiga vsebuje 59 pesmi za mlajše in starejše otroke. Nekatere pesmi so na meji med pesmimi za otroke in za odrasle.

Jovanović Jovan-Zmaj: Mali konjanik. Ilustr. Uroš Predić. Novi Sad, Muzej grada Novog Sada 1974. /Cir./

Pesmi za mlajše otroke. Izdane so po zgledu časopisa *Neven* in knjige *Čika Jova srpskoj deci*.

Jovanović Jovan-Zmaj: Riznica pesama za decu. Ilustr. Vladan Likar-Smiljanić. Beograd, »Vuk Karadžić« 1975. /Cir./

Izbor Zmajevih pesmi so naredili otroci, s tem da so se odločali za »svojo« pesem. Tako so izbrane umetniško najpomembnejše pesmi in ustrezajo najrazličnejšim okusom. V njih prihajajo do izraza nevsiljiva poučnost, opis narave, igra, smeh, veselje in pisani otroški svet. Zbrala in strokovno mnenje napisala Mira Alečković.

Jukić-Marjanović Vaska: Boranijaši. Ilustr. Slobodan Milić. Zrenjanin, Ulaznica 1975.

Tema tega romančka za otroke je povojno obdobje in obnova naše dežele. Hvalnica tovarištvu in drugim vrlinam marljivih dečkov. Grajen je na kontrastu: značilen otroški zanos, navdušenost za veliko delo, a majhne otroške moči. V dneh delovnih zmag otroci radi prevzemajo vloge odraslih.

Kulenović Skender: Gromovi Djule. Ilustr. Mihailo Djoković-Tikaló. Beograd, »Vuk Karadžić« 1975. /Cir./

Kulenović se v tej knjigi spominja svojega otroštva, ki ga je preživel v Bosanskem Petrovcu med prvo svetovno vojno. Mnoge osebe so resnične, to so njegovi znanci in someščani.

Lazić Laza: Gorka trava. Gornji Milanovac, Dečje novine 1975. (Đačka scena.)

Laza Lazić, pesnik za otroke in književni kritik, v tej knjigi dopolnjuje svoje delo z gledališkimi stvaritvami za otroke. Medtem ko delo *Konjanici* vsebuje besedila za najmlajše bralce, sega v tej knjigi v globlja psihološka območja (*Gorka trava*), vnaša elemente bajke (*U kovačnici*) ali se vrača k patriotski tematiki in vojni (*Oslobođenje*). Knjiga pomeni prispevek k razvoju dramske literature za otroke.

Lukić Dragan: Šta tata kaže... Ilustr. Radoslav Zečević. Beograd, Beogradski izdavačko-grafički zavod 1974. /Cir./

Knjiga verzov za mlajše otroke je simpatična zaradi svojega lirizma in ljubkosti. Osvaja z lahkoto izražanja, z ritmičnostjo in glasbo besed. Moderna po vsebini in dinamični formi. Pesmi so razporejene v tri cikluse: *Šta tata kaže...*, *Pesme za Jasnu*, *Jasnini drugovi*. Nagrada Neven za najbolje ilustrirano knjigo v letu 1974.

Lukić Dragan: Rasprodaja igračkaka. Ilustr. Milosav Lazarević. Beograd, »Vuk Karadžić« 1975. /Cir./

Lukić je moderen ustvarjalec književnosti za otroke po izbiri tematike in motivov kot tudi po načinu izražanja. Njegov izraziti lirizem v tej knjigi zgodb in pesmi osvaja mlajše otroke. Nagnjenje, da navadno in vsakdanje s poetizacijo spremeni v nenavadno in zanimivo, prihaja tudi v tej knjigi do polnega izraza. Ljubzen do otrok je izražena lirsko, toplo in duhovito. Knjiga vsebuje 7 zgodb in 39 pesmi ter uspešne ilustracije.

Maksimović Desanka: Oraščići-palčići. Ilustr. Mihailo Djoković-Tikaló. Beograd, »Vuk Karadžić« 1974. /Cir./

Te pripovedi o gozdovih, zvereh in pticah so stkané iz sanj in realnosti, napolnjene z domišljijo in prežete s toplino poetične besede. Včasih s podarjenimi primesmi bajke ali na meji med realno zgodbo in basnijo so zanimive književne stvaritve za mlajše bralce.

Alek Marjano (ps. = Aleksije Marjanović): Dva dabra u tri čabra. Ilustr. Slobodan Milić. Beograd, Jež 1974. /Cir./

Humoristične pesmi za šolarje s podobno tematiko so nenavadno duhovite, polne šal in dovtipov ter prežete z radostjo. Razporejene so v cikluse: Prvo prvaci pa ostali đaci, Pioniri nisu vetropiri, Roditelji kao voditelji, Nastava u nastavcima, Od kraula do faula, S brda s dola (Daleko od škola), Letnje šetnje i smetnje, Voлеći stihovi. Pesmi so napolnjene z domišljijo, odlikujejo se z zanimivim stilom in kratko obliko.

Alek Marjano (ps. = Aleksije Marjanovič): Enciklopedija. Ilustr. Rade Ivanović. Zrenjanin, Ulaznica 1974.

Knjiga vsebuje 45 humorističnih pesmi za mlajše bralce. Vesele so in duhovite.

Marković Slobodan: Dvanaest meseci. Beograd, »Vuk Karadžić« 1974. /Cir./

Znani pesnik in pisatelj za odrasle, avtor slavnih časopisnih reportaž Slobodan Marković se s to knjigo vrača otroštvu. V tej izpovedni prozi oživlja spomine na otroštvo, na razposajenosti in otroška doživetja iz časa neposredno pred vojno in med njo. Avtor je tako še enkrat prebolel ljubezen do Čubure, Beograda, Save in Donave.

Martić Anđelka: Kurir Dragan i njegovo konjče. Ilustr. Danica Rusjan. 2. izd. Sarajevo, »Veselin Masleša« 1974.

Zgodbe za mlajše bralce z vojno tematiko.

Nešić Budimir: Kako raste pamet. Beograd, Sloboda 1974. /Cir./

Knjiga privlači otroke in odrasle, posebno tiste, ki vzgajajo otroke. Vsebuje duhovite odgovore otrok, grafično zanimivo stilizirane. Uvod je napisal Ljubivoje Ršumović.

Nešić Budimir: Svrbeća brda. Ilustr. Dragutin Nježić. Beograd, Sloboda 1975. /Cir./

Verzi za najmlajše bralce.

Ognjanović Dragutin: Crvena reka. Ilustr. Milovan Arsić. Beograd, »Petar Kočić« 1974. /Cir./

Zbirka vsebuje 43 pesmi za šolarje in predšolske otroke. Tematsko in motivno so raznolične, odlikuje jih zanimivo izraženo pesniško sporočilo.

Tradicionalna pesniška oblika daje pesmim ritmičnost in lahkoto. Od lirskih izpovedi in zanimivih dialogov do tihih uspavank in zvočnih koračnic — v vseh dominirajo močne estetske slike, ki jih izzivajo metafore in simboli. Vsebujejo tudi humoristične elemente.

Ostojić Ljubica: Tu stanuje Danijelova priča. Sarajevo, Svjetlost 1974.

Zgodbe za mlajše bralce, tematsko so med seboj povezane, tako da tvorijo celoto.

Parun Vesna: Karneval u Kukljici. Ilustr. Sava Nikolić. Beograd, Grafos 1974.

Zbirka pesmi, ki ustrezajo mlajšim otrokom. Večinoma imajo zgodbo in pripovedujejo o živalih: o mačku Mikiju, o kozi Kasi in podobno. V njih se izraža slikovita dalmatinska pokrajina ter ljubezen do lepega in plemenitega.

Parun Vesna, Moma Dimić: Poznanstvo sa danima malog Maksima. Ilustr. Radomir Reljić. Beograd, Beogradski izdavačko-grafički zavod 1974.

Pesmi za mlajše otroke.

Petrović Mirko: Treća obala Dunava. Ilustr. Dušan Gavella. Beograd, »Vuk Karadžić« 1975. /Cir./

Mirko Petrović se je že uveljavil kot prozni pisec za otroke. V tej knjigi pripoveduje o svojem otroštvu, ki ga je preživel na Donavi. Tematika je vznemirljiva in raznolična, ustreza otrokom v šolski dobi.

Podgorec Vidoe: Priče o cvrčku Ciguligu. Prev. Advan Hozić, Dušan Đurišić, Cveta Kotevska. Ilustr. Sava Nikolić. Beograd, Grafos 1974.

Voja Marjanović s tem izborom predstavlja Vidoea Podgorca kot izvrstnega pripovedovalca za otroke. V zgodbah je govora o živalih, večinoma so basni ali živalske pravljice, in aludirajo na ljudi. Nekatere pripovedi učinkujejo kot legende.

Popović Aleksandar: Kako se voli Vesna. Ilustr. Milica Popović. Beograd, Nolit 1974. /Cir./

Zbirka zgodb po svoji tematiki in kratki obliki primerna za mlajše otroke.

Popović Aleksandar: Lek protiv stare-nja. Ilustr. Milica Andrije. Beograd, Beogradski izdavačko-grafički zavod 1974.

Zbirka zgodb za mlajše in starejše otroke. Posvečena je »otrokom in dobrim ljudem«. Zgodbe so prežete s humanizmom in so polne topline ter ljubezni do otrok. Pripovedovanje je zanimivo.

Popović Zoran: Moj kralj tiranin. Ilustr. Miodrag Knežević. Beograd, Nolit 1974. /Cir./

Zbirka zgodb s primesmi bajke za mlajše otroke.

Radišić Đorđe: Bio jednom jedan rat. Ilustr. Mihailo Djoković-Tikalo. Beograd, »Vuk Karadžić« 1975. /Cir./

Knjiga vsebuje 11 zgodb za otroke, in sicer za starejše in za mlajše. Avtor v njih izpoveduje svoje lastno otroštvo, ki ga je preživel v vojnem času. Mnogi liki in dogodki so resnični. Govori o vojni in borcih. Zgodbe z izrazito vzgojno tendenco razvijajo pri otrocih ljubezen do vojakov, armade in domovine.

Raičković Stevan: Male bajke. Ilustr. Mira Mareš. Beograd, Srpska književna zadruga 1974. /Cir./

Pripovedi za otroke in odrasle s tematiko, ki variira med svetom realnosti in bajke. Te »pogojne bajke« moremo včasih identificirati s klasičnimi bajkami, včasih pa samo usmerjajo v svet realnosti s svojo fantastiko. V bistvu so v njih obdelani realistični odnosi. Zaradi svojega lirizma in pesniške vizije učinkujejo kot pesmi v prozi. Spremno besedo je napisal Slobodan Rakitić.

Raičković Stevan: Vetrenjača. Beograd, »Vuk Karadžić« 1974. /Cir./

Raičković je za otroke zanimiv, kadar pripoveduje in kadar pesnikuje. V tej knjigi, ki vsebuje 40 pesmi, se izražajo pesnikova sposobnost za premostitev prepada med fantastiko in realnostjo, nagnjenje k deskripciji in pretanjenim izmišljotinam. Ne manjkajo niti humor niti dovtip niti besedne igre.

Ratković Milenko: Veliki balon. Beograd, »Petar Kočić« 1974. /Cir./

Milenko Ratković se je že uveljavil kot pripovednik za otroke. Čeprav piše predvsem za starejše otroke, so zgodbe v tej knjigi namenjene mlajšim otrokom. V teh 45 kratkih in zanimivih zgodbah je govora o raznolikosti in bogastvu otroškega življenja, o tovarištvu in otroških doživetjih.

Rorić Ivica Vanja: Priča do priče pjesma do pjesme. Ilustr. Dušan Gavela. Beograd, »Vuk Karadžić« 1974. /Cir./

Po motivih in tematiki ta knjiga pesmi in proze ustreza mlajšim otrokom. Ciklusi: Doživljaji Miša Šiša, Pjesma do pjesme, Priča do priče, Dukat koji je donio sreću.

Staničić Anto: Binga. Ilustr. Ida Čirić. Beograd, Nolit 1974. /Cir./

Zanimiv roman za najmlajše o psu, ki so ga otroci našli in mu nadeli ime Bingo. Roman je zgrajen iz kratkih napetih zgodb, iz katerih veje ljubezen do živali.

Stepanović Kosta: Golub na dlanu. Ilustr. Milosav Lazarević. Beograd, »Vuk Karadžić« 1974. /Cir./

16 zgodb za otroke s sodobno tematiko.

Vlada Stojiljković: Zamislite jedan datum. Ilustr. avtor. Beograd, Beogradski izdavačko-grafički zavod 1974. /Cir./

Avtor te knjige zabava otroke z nečim, kar je med zgodbo in pesmijo za otroke. Stojiljković opušča ustaljene oblike in zdaj pripoveduje zdaj zapoje, a to daje knjigi posebno individualen pečat.

Tartalja Gvido: Sjatile se pesme. Ilustr. Ljubica Sokić. Beograd, Srpska književna zadruga 1974. /Cir./

Ta knjiga je nekaka antologija pesniške ustvarjalnosti za otroke Gvida Tartalje. Dušan Radović je pesmi izbral in napisal spremno besedo. Izbor predstavlja Tartaljevo pesniško raznovrstnost in privlačnost tako glede vsebine in oblike. Dobre rime, lahek in jasen stil dajejo knjigi poseben lirski mik.

Tartalja Gvido: Opet je tu proleće. Beograd, »Vuk Karadžić« 1974. /Cir./

Zanimive zgodbe in pesmi za mlajše otroke. Zbrane so v dveh ciklusih: Iz davnih dana in Iz naših dana, pesmi pa pod skupnim naslovom *Opet je tu proleće*. Spremno besedo je napisal Branko Radičević.

Tešić Momčilo: Pada kiša sitnica. Beograd, Grafos 1974. Ilustr.

Knjiga je nekaka antologija Tešićevega pesniškega ustvarjanja za otroke. Pesmi je večje izbral Voja Marjanović. Razporedil jih je v cikluse: Deca i zmaj, Lug odeću presvlači, Razboli se lisica, Životinjski krajputaši. Pesmi so lahke in preproste, v njih najdemo opis vasi, narave, pomladi ali pripoved o volkovih in lisicah. Nekatere vsebujejo elemente bajke. Ilustracije so prispevali otroci starejše skupine v vrtcu »Lepa Vitas« iz Beograda.

Timotijević Božidar: Gustav i Avgustina. Ilustr. Desa Kerečki. Beograd, Beogradski izdavačko-grafički zavod 1974. /Cir./

Timotijević ustvarja za otroke pesmi, zgodbe in bajke. Ta knjiga vsebuje 42 pesmi. Vse so domišljajske in polne posebnega lirskega humorja. Urejene so po ciklusih: Gustav i Avgustina, Čarobna reč, Moler posta Radovan, Šta radi Sunčeva mama, Leteći krokodil i Bila jednom jedna koza.

DELA O MLADINSKI KNJIŽEVNOSTI

Cucić Sima: Iz dečje književnosti II. Zrenjanin, Ulaznica 1974.

Zbirka pogledov na mladinsko književnost in člankov o njej. Literarno-teoretično delo bo utegnilo koristiti vsem, ki proučujejo mladinsko književnost.

Jeknić Dragoljub: Mlade reči. Zrenjanin, Ulaznica 1974.

Knjiga vsebuje eseje in kritike o književnih delih za otroke, ima književno-zgodovinski pomen, razen tega pa je prispevek k osvetljevanju nekaterih literarno-teoretičnih pogledov in mnenj. Kot tekočo književno kritiko jo priporočamo vsem, ki raziskujejo mladinsko književnost.

Marjanović Voja: Glas autonomnog sveta. Novi Sad, Zmajeve dečje igre i Radnički univerzitet »Radioj Čirpanov« 1975.

V knjigi je predstavljen izbor iz tekoče književne kritike in esejistike Voje Marjanovića o književnosti za otroke. Delo prinaša pomembne literarno-teoretične razlage, v njem se izkazujejo analitični duh in poudarjene estetske zahteve. Ti strožji kriteriji se čutijo v ocenah otroške poezije Aleksandra Vuča, Slavka Jancevskoga, Zvonimira Baloga, Ljubivoja Ršumovića, Milovana Danojlića, v oceni proze Dragana Lukića, še posebej pa v kritičnih ocenah antologij, ki jih prirejajo za otroke, ter v delih literarno-teoretičnega značaja. Na koncu je upravičeno zelo dobro ocenjen veliki prispevek Slobodana Ž. Markovića *Zapisi o književnosti za decu*, poudarjeno je, da ta knjiga utira pot zgodovini mladinske književnosti, študentom pa je zanesljiv učbenik (posebno o nekaterih pisateljih starejše generacije).

Ta Marjanovićevo sedma knjiga je nepogrešljiv vir za tiste, ki proučujejo sodobno mladinsko književnost.

Životić Radomir: Poezija za decu Dragana Lukića. Beograd, Izdavačko-informativni centar studentata 1975.

Analitična študija o otroški poeziji Dragana Lukića. V njej so z interpretativno metodo ocenjene Lukićeve pesmi, ki so izšle do leta 1974. V knjigi je govora o Lukiću kot o pesniku velemesta, kritično je raziskana tekoča kritika o njegovi poeziji, avtor analizira pesmi v književnozgodovinskem toku, kaže njihove tematske in idejne posebnosti, motivne inovacije, v drugem delu študije pa govori o posebnostih pesniškega izraza, verzov in kompozicije ter o pesnikovem odnosu do poezije. Na koncu je sintetična ocena moderne otroške poezije Dragana Lukića, o vlogi in pomenu, ki ga ima v okviru južnoslovenskih književnosti. Priložena je bibliografija Lukićevih del in uporabljenih virov. Knjiga je namenjena raziskovalcem mladinske književnosti, učiteljem, profesorjem in študentom pedagoških akademij.

Prevedla Darja Kramberger